

تخصیص سیاسی منابع

ادامه از صفحه ۱

تنها یک خطای مدیریتی یا ناتوانی در محاسبه سود و زیان نیست بلکه ریشه‌های عمیقی در تعاملات میان گروه‌های سیاسی و ذی‌نفعان اقتصادی دارد. در این چارچوب نظری، دولت‌ها به جای قطع حمایت از واحدهای ناکارآمد ترجیح می‌دهند با تزریق مداوم نقدینگی یا اطمینان رتبه‌های مختلف، مانع از فروپاشی آنها شوند. این رفتار در نگاه اول غیرمنطقی به نظر می‌رسد، چرا که منابع کمیاب ملی را در مسیرهایی هدایت می‌کند که ارزش افزوده‌ای برای کل جامعه ندارند اما با نگاهی دقیق‌تر به انگیزه‌های پنهان سیاسی، مشخص می‌شود که این ناکارآمدی عمدی، کارکردهای پنهانی برای تثبیت گروه‌های سیاسی دارد. در واقع، استمرار پروژه‌هایی که خروجی مفیدی ندارند، پیوندی ناگسستنی میان بقای یک جریان سیاسی و معیشت گروه‌های خاص ایجاد می‌کند که گسستن آن برای هر دو طرف هزینه‌بر خواهد بود. در اقتصاد ایران، این انگو را می‌توان در صنایع بزرگی که با بهره‌وری پایین و تکنولوژی قدیمی فعالیت می‌کنند یا در طرح‌های عمرانی نیمه‌تمامی که چه امروز و چه در دهه‌های گذشته بودجه زیادی گرفته‌اند به وضوح مشاهده کرد.

ایدئولوژی این لست که وقتی سیاستمداران یا نهادهای تصمیم‌گیر، بودجه را به جای تخصیص به پروژه‌های کارآمد و عمومی، صرف سرپا نگه داشتن مجموعه‌های هزینه‌بر می‌کنند، در واقع در حال «خرید حمایت سیاسی» هستند. گروه‌های منتفع از این بودجه‌ها، از مدیران ارشد گرفته تا پدیده کارگری، به خوبی آگاهند که بقای شغلی و امتیازات مالی آنها تنها در گرو ماندگاری همان گروه سیاسی است که به آنها یارانه می‌دهد. در نتیجه در چنین شرایطی تقاضای برای اصلاحات عمیق نهادهای جاری خود را فقط به تقاضای برای جلیه‌جایی گروه‌های در دولت می‌دهد؛ بر این مبنا که کدام گروه می‌تواند بیشترین رانت را ارائه دهد. بنابراین، ذی‌نفعان این پروژه‌ها به بطور طبیعی به منافقان سرسخت وضع موجود تبدیل می‌شوند و در بزنگاه‌های سیاسی، تمام توان خود را برای حمایت از حاکمیت مالی خود به کار می‌گیرند تا از ورود نیروهایی که ممکن است محدودیت‌های بودجه سخت و جدی را اعمال کنند، جلوگیری کنند.

یکی از ظرفیتهای این مدل رفتاری در این است که چرا دولت‌ها به جای پرداخت مستقیم پول یا یارانه نقدی به گروه‌ها، «از طرح‌های ناکارآمد امتناع می‌کنند. پاسخ در مساله «پدیده» نهفته است. پرداخت نقدی یک رابطه یکپارچه و گذراست که لزوماً وفاداری بلندمدت ایجاد نمی‌کند. اما وقتی معیشت هزاران نفر به تنام فعالیت یک کارخانه یا چارچوبی یک طرح ناکارآمد پیرامانی گره می‌خورد، یک وابستگی متقابل و پایدار شکل می‌گیرد. در ایران، فضا برای احداث صنایع مستحکم در مناطق فاقد زیرساخت‌های لازم یا بازرار بر تداوم فعالیت بانک‌ها، تارتار، دقیقاً از همین منطق پیروی می‌کند. این طرح‌های ناکارآمد به مثابه یک گروگان‌گیری بودجه‌ای عمل می‌کنند. سیاستمداران به حمایت ذی‌نفعان نیاز دارند و ذی‌نفعان به تداوم رانت سیاستمداران، این پیوند باعث می‌شود که اصلاحات اقتصادی همواره با مقاومت‌های شدید اجتماعی و سیاسی روبه‌رو شود؛ چرا که هرگونه تلاش برای شفافیت و انضباط مالی، مستقیماً امنیت شغلی و منافع گروه‌هایی را تهدید می‌کند که طی دهه‌ها به این سفره‌های رانت عادت کرده‌اند.

علاوه بر این، محدودیت بودجه، تلفات غیرمستقیم، به نوعی تخریب خلق معکوس منجر می‌شود. در یک اقتصاد سالم، منابع از بخش‌های ضعیف به سمت بخش‌های نوآور و بهره‌ور حرکت می‌کنند اما در ساختاری که سیاست بر اقتصاد رجحیت دارد، برعکس این اتفاق می‌افتد. منابع در ایران به جای اینکه صرف زیرساخت‌های نوین یا حمایت از تولیدات بهره‌ور شوند، صرف بر کردن چاله‌های مالی مجموعه‌هایی می‌شوند که سال‌هاست دوره مصرفشان گذشته است. این فرآیند باعث می‌شود کارآفرینان اقتصادی که به دنبال رقابت در بازار هستند، ضعیف شوند و در مقابل، کارآفرینان سیاسی که تخصص آنها در لابی‌گری برای جذب بودجه‌های دولتی است، رشد کنند. در چنین فضایی، موفقیت نه در گرو نوآوری و کاهش هزینه‌ها، بلکه در گرو نزدیکی به کانون‌های توزیع منابع و توانایی برای ایجاد بحران‌های ساختگی در صورت قطع بودجه است.

به‌طور خلاصه، ریشه بسیاری از ناترازی‌های بزرگ در اقتصاد ملی، از کسری بودجه مزمن گرفته تا شبکه بانکی، به همین منطق سیاسی بازمی‌گردد. برای عبور از این وضعیت صرفاً تلاش اقتصادی کافی نیست، بلکه نیاز به یک تغییر در قواعد بازی سیاسی وجود دارد. تازمانی که بقای سیاستمداران به توزیع رانت گره خورده باشد، هرگونه تلاش برای اصلاحات اقتصادی تنها به تغییر نام پروژه‌ها یا جابه‌جایی رده‌بندی‌های بودجه منجر خواهد شد.

امیر شاتگچی
پژوهشگر توسعه مرکز پژوهش‌های مجلس
Alborz.payam@gmail.com

پیام آشنا گزارش می‌دهد
بودجه ۱۴۰۵؛ مسیر پرچالش دولت و مجلس

محاسبه شده و از خطای پیش‌بینی‌های غیرواقعی جلوگیری شده است.

تذکرات نمایندگان: هشدار به دولت درباره اثرات بودجه ۱۴۰۵
در جریان بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ در صحن علنی مجلس، نمایندگان بیش از بیان یک یا دو انتقال ساده به مسائل کلان اقتصادی و پیامدهای عملیاتی بودجه پیشنهادی دولت پرداختند. تذکرات شفاهی نمایندگان در صحن، فراتر از اعتراض لفظی بود و بازنای نگرانی واقعی پارلمان نسبت به وضعیت معیشتی، ساختار بودجه و سیاست‌های اقتصادی دولت بود.

هشدار به ناکارآمدی بودجه در برابر فشارهای اقتصادی

نمایندگان در تذکرات خود بارها تأکید کردند که بودجه ۱۴۰۵ از آنچه دولت ادعا می‌کند «بدون کسری» و «هدفمند» باشد، فاصله دارد و در عمل نمی‌تواند در برابر چالش‌های عمیق اقتصادی کشور ایستدگی کند. برای بسیاری از آنها، فشارهای ناشی از تورم، افزایش قیمت‌ها و کاهش قدرت خرید مردم، بدون راه‌حل بودجه‌ای ملموس رها شده‌اند. این پیام ضمنی بود. وقتی بودجه فاقد سازوکار مؤثر برای مقابله با بحران‌های واقعی است، دفاع از آن در صحن فقط پرده‌پوشی مشکلات است نه علاج آنها.

تمرکز بر اثرات معیشتی و واقعیت زندگی مردم

بر زمین تذکرات، یک نقطه مشترک آشکار بود: نمایندگان مجلس از اینکه بودجه پیشنهادی امکان بهبود شرایط معیشتی را برای طبقات کم‌درآمد و متوسط فراهم نمی‌کند، نگران‌اند. اشاره آنها به این بود که شاخص‌های اقتصادی حاضر - مانند افزایش هزینه‌های زندگی، نرخ تورم بالای فعلی و قدرت خرید رو به کاهش - نتواند در متن بودجه دیده‌شده، بلکه بودجه جدید می‌تواند باعث تشدید همین شکاف‌ها شود. این نکته،

فرصت‌یابی برای بازنگری و اصلاحات پس از بحث و بررسی‌های صحن

فرصت‌یابی برای بازنگری و اصلاحات پس از بحث و بررسی‌های صحن

عبداللہی در پانزدهمین جلسه ستاد انتخابات البرز:

گزارش گیری منظم کمیته‌ها برای تصمیم گیری به موقع ضروری است

استاندار البرز گفت: اقدامات کمیته‌های تخصصی ستاد انتخابات استان به صورت مستمر رصد می‌شود و همه کمیته‌ها باید برنامه‌های خود را دقیق، منسجم و منطبق بر تقویم انتخابات پیش‌بینند.

به گزارش پیام آشنا، مجتبی عبداللہی شامگاه شنبه ۶ دی ماه ۱۴۰۴ در پانزدهمین جلسه ستاد انتخابات استان البرز با اشاره به گزارش ارائه‌شده از سوی کمیته‌های اجرایی،

اختصاصی پیام آشنا- جلسه علنی دیروز مجلس شورای اسلامی با حضور رئیس‌جمهور، مسعود پزشکیان، برای ارائه توضیحات لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ برگزار شد. این جلسه به ریاست محمدباقر قالیباف و با حضور اکثر نمایندگان تشکیل شد و محور اصلی بحث‌ها به کلیات و جزئیات بودجه پیشنهادی دولت اختصاص داشت.

بودجه ۱۴۰۵: بدون کسری و با تمرکز بر ثبات اقتصادی و معیشت مردم

رئیس‌جمهور در صحن علنی مجلس با اشاره به بودجه سال ۱۴۰۵، بر اصل اساسی بودجه بدون کسری تأکید کرد و توضیح داد که دولت با محاسبات دقیق درآمد‌ها و هزینه‌ها تلاش کرده بودجه‌ای ارائه کند که نه تنها با واقعیت‌های اقتصادی کشور همخوانی داشته باشد، بلکه مانع افزایش بدهی‌های دولتی و کسری منابع شود.

کنترل تورم و ثبات اقتصادی

پزشکیان کنترل تورم را به عنوان مهم‌ترین محور بودجه ذکر کرد و تأکید داشت که بودجه ۱۴۰۵ تلاش دارد از تشدید فشارهای تورمی بر خانوارها و بازاریا جلوگیری کند. او توضیح داد که برای رسیدن به این هدف، تمرکز اصلی بر هماهنگی میان درآمد‌های دولت هزینه‌های جاری و سرمایه‌گذاری‌ها بوده است. به عبارت دیگر، دولت سعی کرده با مدیریت منابع محدود و جلوگیری از خلق پول اضافی، ثبات اقتصادی نسبی ایجاد کند.

اولویت معیشت مردم و کاهش فشار اقتصادی

رئیس‌جمهور بار دیگر یادآور شد که بهبود معیشت مردم یکی از اهداف محوری بودجه ۱۴۰۵ است. او گفت که هزینه‌های بودجه به گونه‌ای طراحی شده که تخصیص منابع به بخش‌های کلیدی و ضروری برای خانوارها مانند یارانه‌ها، آموزش، سلامت و اشتغال انجام شود. این سیاست نشان می‌دهد که دولت قصد دارد فشار اقتصادی را از دوشکاهای پایین و متوسط جامعه کاهش دهد و از یک سمت رشد بودجه‌ای بدون افزایش بدهی عمومی را تضمین کند.

بودجه منسب و قابل اتکا

یکی دیگر از نکات مهم سخنان پزشکیان، تأکید بر بودجه منسب و قابل اتکا بود. او گفت که دولت با برنامه‌ریزی دقیق، بودجه‌ای ارائه کرده که نه تنها متوازن است بلکه قابلیت اجرایی بالایی دارد. این بدان معناست که منابع پیش‌بینی‌شده در بودجه، واقع‌بینانه

عبداللہی در پانزدهمین جلسه ستاد انتخابات البرز:

گزارش گیری منظم کمیته‌ها برای تصمیم گیری به موقع ضروری است

استاندار البرز گفت: اقدامات کمیته‌های تخصصی ستاد انتخابات استان به صورت مستمر رصد می‌شود و همه کمیته‌ها باید برنامه‌های خود را دقیق، منسجم و منطبق بر تقویم انتخابات پیش‌بینند.

به گزارش پیام آشنا، مجتبی عبداللہی شامگاه شنبه ۶ دی ماه ۱۴۰۴ در پانزدهمین جلسه ستاد انتخابات استان البرز با اشاره به گزارش ارائه‌شده از سوی کمیته‌های اجرایی،

علنی، مجلس شورای اسلامی تصمیم گرفت کلیات لایحه بودجه ۱۴۰۵ را به کمیسیون تلفیق ارجاع دهد. این اقدام، فراتر از یک رویه اداری معمول، به نوعی فرصت استراتژیک برای بررسی دقیق‌تر، شناسایی نقاط ضعف و اعمال اصلاحات لازم در بودجه محسوب می‌شود.

ارجاع به کمیسیون تلفیق نشان‌دهنده نگرانی نمایندگان از برخی ابهامات و کمبودهای ساختاری بودجه پیشنهادی است. با توجه به انتقاداتی که درباره تأثیر بودجه بر معیشت مردم، کنترل تورم و اولویت‌بندی منابع مطرح شده، کمیسیون تلفیق فرصت دارد تا:

۱. جزئیات بودجه را با دقت بیشتری تحلیل کند و واقعی بودن پیش‌بینی‌های درآمدی و هزینه‌های اطمینان حاصل کند.
۲. تناقض‌ها و شکاف‌های احتمالی یا اهداف بی‌رنامه هفتم توسعه و سیاست‌های ضدتورمی را شناسایی و اصلاح کند.
۳. اولویت‌بندی منابع برای حمایت از بخش‌های کلیدی اقتصادی و اجتماعی را بازبینی و تقویت کند.

تحلیلگران بر این باورند که جلسات کمیسیون تلفیق، به ویژه با توجه به فشارهای زمینی و حساسیت‌های سیاسی و اقتصادی، می‌تواند به تغییرات اساسی در ارقام بودجه و سازوکار تخصیص منابع منجر شود. بدین ترتیب اعتماد نمایندگان و مردم به بودجه افزایش یابد. پیش‌بینی می‌شود که نتایج بررسی کمیسیون تلفیق روز سشنبه ۹ دی ۱۴۰۴ در صحن علنی ارائه شود. اما آنچه مسلم است، تأثیر جلسات تخصصی کمیسیون بر اصلاح بودجه و جلوگیری از مشکلات اجرایی احتمالی بسیار مهم است. این مرحله می‌تواند تعیین‌کننده عملکرد واقعی بودجه ۱۴۰۵ و تأثیر آن بر اقتصاد و معیشت مردم باشد.

تحلیل مسیر آینده

به نظر می‌رسد بودجه ۱۴۰۵ با وجود تأکید دولت بر بودجه بدون کسری، مسیر پرچالشی در مجلس دارد. اختلاف نظر بین نمایندگان و دولت حول تناسب بودجه با اهداف برنامه هفتم، نحوه تأمین منابع و اثرات تورمی نشان‌دهنده لطمه متلاکرات فشرده در کمیسیون تلفیق است. تحلیلگران اقتصادی معتقدند که تغییرات احتمالی در کمیسیون می‌تواند به اصلاح بودجه و کاهش برخی چالش‌های اقتصادی منجر شود.

عبداللہی در پانزدهمین جلسه ستاد انتخابات البرز:

گزارش گیری منظم کمیته‌ها برای تصمیم گیری به موقع ضروری است

استاندار البرز تصریح کرد: مسئولان کمیته‌ها موظف هستند گزارش‌های منظم از روند پیشرفت امور تهیه‌های محوله ارائه دهند تا تصمیم‌گیری به موقع و بر اساس واقعیت‌های میدانی انجام شود.

عبداللہی خاطرنشان کرد: صیانت از آرای مردم و اجرای دقیق قانون، محور اصلی فعالیت همه کمیته‌های ستاد انتخابات استان است و هیچ‌گونه کوتاهی در این زمینه پذیرفتنی نخواهد بود.